Pohodniki Triglav . Nedelja 12.11.2017 Pohod z Marjo v Gradno in v Vrhovlje pri Kožbani.

POHOD V GRADNO

Najprej smo šli z avtobusom skozi Dobrovo do Višnjevika (praznik rebule in oljčnega olja) in nato od spomenika sredi vasi dalje peš proti Gradnemu. Pred hišo Bruna Podveršiča nas je že čakal njegov zet, g. Danijel Furlan in nam razkazal najstarejši oljčnik v Goriških Brdih iz leta 1978. V tem oljčniku so tri drevesa, ki so leta 1929 preživela zmrzal, to sta bili dve drobnici in ena črnica in ki so jih nato uporabili za cepiče. Pri kamniti hiši, ki je sama po sebi vredna občudovanja,se po domače reče pri Žnidarjevih. Bruno Podveršič je dosegel tudi to, da država ni obdavčila oljčnega olja, kakor ga je nameravala. Ob poti v Gradno naletimo na suho zgrajene zidove iz flišnega apnenca, ki so v Brdih že redkost in ki podpirajo tudi Podveršičav oljčnik. Že smo v Gradnem na manjšem trgu poraslem z divjimi kostanji. Vas gravitira k zahodnim Brdom, ime pa je najbrž dobila po vrsti hrasta, gradnu,morda pa tudi po gradu, ki je stal tu v 13. stoletju. Njegove ostanke so nedavno odkrili pri kopanju vodovoda. Gradno je bila precej težko dostopna vas, zato ni nenavadno, da je bil tu leta 1943 ustanovljen Briško – beneški odred. Med NOB je bilo tukaj nastanjeno poveljstvo garibaldincev in sedež anglo-ameriške misije.

Pred nami se nahaja podružnična *cerkev sv.Jurija*. Desno od nje stoji zvonik oglejskega tipa. Do vhoda v cerkev vodi nekaj stopnic, desno in levo sta niši s kipoma Jezusa in Marije, nad vhodom pa je večje lunetno okno. Desno od cerkve se dviga zvonik, ki je obrobljen s t.im. "šivanimi vogali". Pojdimo k cerkvi! Koliko časa je trajala gradnja se ne ve, posvečena pa je bila *leta 1751 ali leta 1753* in sicer jo je posvetil nadškof Attems. Vstopimo skozi glavna vrata; pred nami je pravokotna cerkvena ladja s polkrožnim prezbiterijem. Na slavoločni steni sta dva manjša oltarja s kipoma Marije in Jezusa. Do baročnega oltarja tabernakeljskega tipa iz belega kararskaga marmorja vodi nekaj stopnic. Na vrhu oltarja se nahaja *manjši marmornati kip sv. Jurija*, ki s sulico prebada zmaja, levo in desno sta na

oltarju dva marmornata kipa: levo sv. Mohor, škof in desno sv. Janez Nepomuk , mučenec. Leta 1982 so obnovili cerkveno fasado in streho. Njena največja znamenitost so *Spacalove in Mušičeve freske oz.slike.* Freske Lojzeta Spacala v suhi tehniki se nahajajo v prezbiteriju in predstavljajo Kristusa Vladarja, ki se mu pobožno klanjajo verni župljani in župljanke; na levi je prizor s svetima bratoma Cirilom in Metodom, na desni pa obglavljanje sv. Pavla in križanje sv. Petra. V temenu oboka je naslikan *farni zavetnik sv.Jurij.* Spacal je tudi avtor t.i m *vpraskank*, ki izgledajo kot črte vpraskane v omet in ki bi morale biti še dokončane. A glede na to, da se je Spacal kar dvakrat podpisal in datiral svoje delo (levo in desno od oltarja, 1942), je bolj verjetno, da so tudi vpraskanke dokončano delo./*Zoran Mušič* je naslikal križev pot in se podpisal ter datiral na prizoru sedme postaje. Gre za oljne slike na vezanih ploščah, naslikane leta 1942, ki ga je preživel na Primorskem.

Peš smo se vrnili na izhodiščno mesto (spomenik v Višnjeviku) in z avtobusom nadaljevali pot skozi Neblo, mimo Peternela in še nekaj km naprej izstopili.

VRHOVLJE PRI KOŽBANI

Po precej strmi stezi smo se vzpeli do vasice Vrhovlje pri Kožbani,ki se nahaja na pobočju med dvema dolinama na nadmorski višini 435 m in je za Korado druga najvišja vzpetina v Goriških Brdih .Če bi bilo jasno, bi se videlo Matajur, Korado in Sabotin na severu, Kras na jugu, furlansko nižino na zahodu ter dolino reke Idrije tik pod nami, tako pa smo si jih lahko le predstavljali, prepričani, da se bomo sem še vrnili.

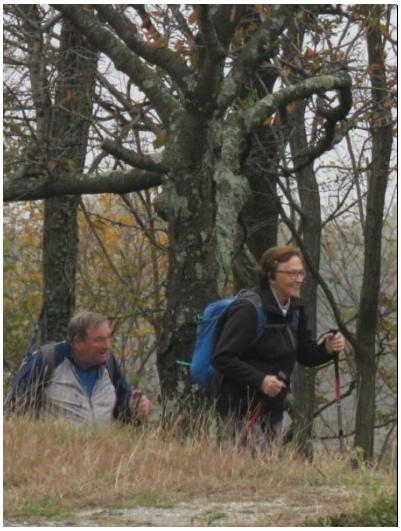

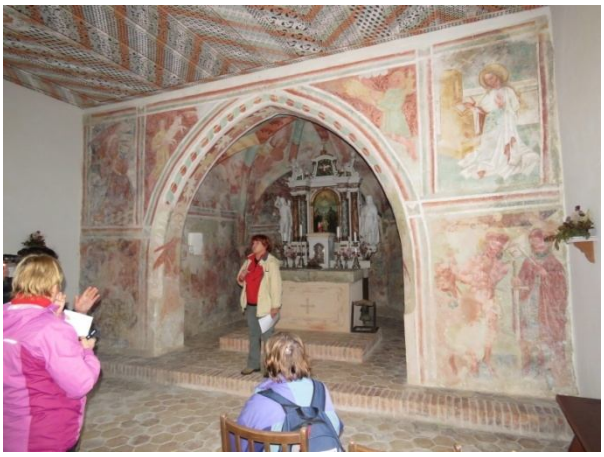

Na sredini hriba tik nad vasjo stoji znamenita cerkev sv. Andreja *z najstarejšimi freskami* v *Brdih iz druge polovice 15. stoletja*. Kopirali so jih za predstavitev srednjeveških fresk za razstavo v Londonu in Parizu. Žal je bila tudi notranjost cerkvice dokaj slabo vidna. Svetnik,ki mu je posvečena, *sv. Andrej*, je upodobljen dvakrat:v skulpturi iz belega marmorja na levi strani glavnega oltarja- prikazan je pribit na drevesno rogovilo, ki spominja na poševen križ, in nato še enkrat, na freski slavoločne stene na desni strani. Sicer je cerkvica zelo preprosta s čudovitim lesenim stropom poslikanim zelo moderno celo za sedanji čas. Tla so originalna – lončena. Ima pa zvonik na preslico, v katerem manjka en zvon, ki se nahaja v cerkvi poleg oltarja. Potrebna je obnove in freske restavriranja, dokler se na njih sploh še kaj vidi./ Sveti Andrej je bil eden od prvih štirih Jezusovih učencev, ki ga je spremljal ves čas njegovega javnega nastopanja. Od prvih dvomov je bil prisoten tako na svatbi v Kani Galilejski, ko je Jezus vodo spremenil v vino kot na Oljski gori. Bil je eden od štirih prvih Jezusovih "učencev", poleg brata Simona Petra, Jakoba in njegovega brata Janeza. O njegovem življenju je znano še to, da je šel oznanjat Kristusov nauk v Južno Rusijo in na Balkan ter da se je na stara leta naselil v Patrasu v Grčiji. Prav tu je leta 60 n.št. za časa cesarja Nerona prišel pred sodišče in je bil obsojen na bičanje in smrt na poševno postavljenem križu. Z vrvmi so ga privezali na križ, kjer je v mukah živel še dva dni. Njegovi posmrtni ostanki so precej "potovali" po južni Evropi in Aziji, sedaj pa se nahajajo v mestu Amalfi blizu Napolija in v pristaniškem mestu Patras v Grčiji. Sicer pa je sv. Andrej zavetnik Rusije in Škotske. Največkrat je upodobljen na poševno postavljenem križu. Zelo je

priljubljen tudi pri nas, saj mu je posvečenih kar 18 cerkva. "Andrejev križ" imenujemo prometni znak pred nezavarovano železniško progo; naši sosedje po njem imenujejo znani ulični sejem , sicer pa sv. Andrej napoveduje zimo.

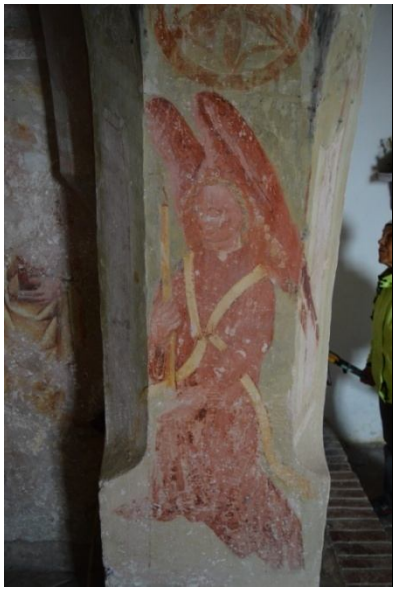

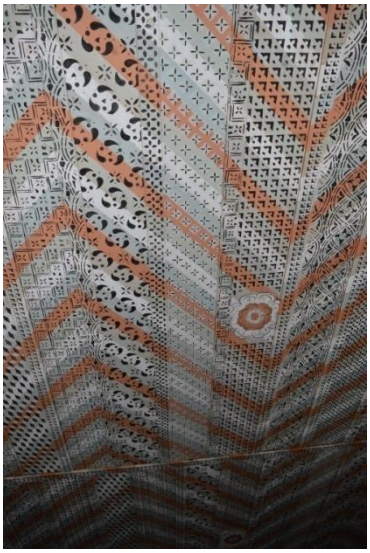

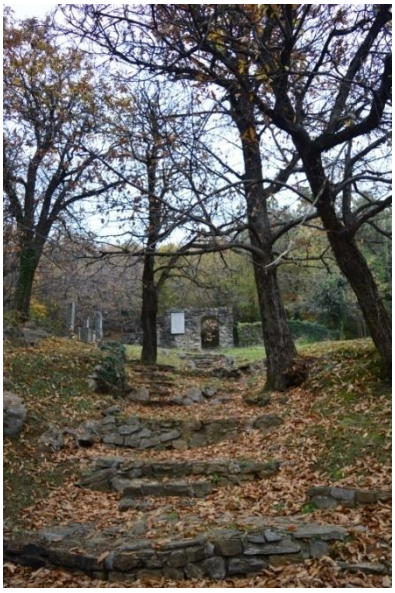

S hriba smo se spustili po trasi Alpe Adria trail do Krčnika.

KRČNIK

je najpomembnejša *naravna znamenitost* v Goriških Brdih. Gre za slikovita korita, dolga 40 m, ki jih je izdolbel potok Kožbanjšček. Do vode se spustiš po nekaj stopnicah in po kratki, a precej skalnati poti. Voda najprej pada čez dve umetni pregradi in se nato spusti v 6 metrov globok tolmun,ki je dejansko najbolj zanimiv: vanj namreč voda prinaša kamne in pesek, ki jih vrtinči ter ga na ta način še poglablja. Čezenj se pne nekaj metrov širok naravni most. Pod manjšo previsno steno pa se nahaja 1,5 m visok slap, ki pa je zaradi nagnjenosti terena komaj viden. Naravni most je zaobljen in gladek, saj ga je ustvarila deroča voda z brušenjem – je približno 5 m dolg, 1,5 m debel in 1 m širok. Takih mostov je v SL zelo malo. Korita se nadaljujejo z ozkim žlebom, ki je mestoma širok komaj pol metra in ki ga prekinjajo manjše kotanje. Na koncu se korita odprejo v sotesko s strmimi stenami,

ki se kmalu razširijo v položno dolino. Marsikateri Bric reče, da so to bile "terme"njihove mladosti . Legenda pravi, da je Krčnik hudičevo delo ter da je ime dobil, ko se je v njem utopil mlad fant, ki ga je zgrabil krč.

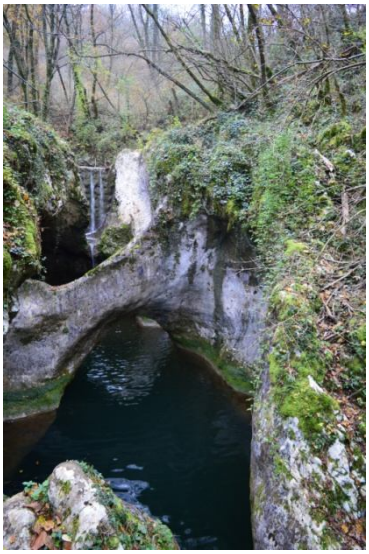

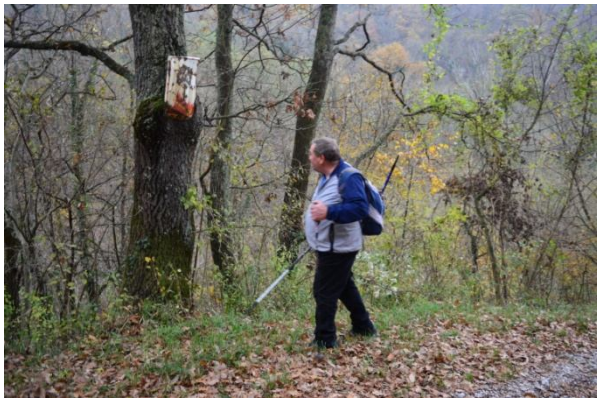

Pot smo po dolini nadaljevali peš. Od Peternela, kjer nas je čakal avtobus, smo se odpeljali na degustacijo najboljših briških vin pri g. Karlu Simčiču na Humu, ki je skupaj s sinovoma največji briški vinogradnik ter da bi bil dan popoln še na ogled kojščanskega gradu, ki nam ga je razkazal g. Danijel Konjedic. **Marja Kolenc**

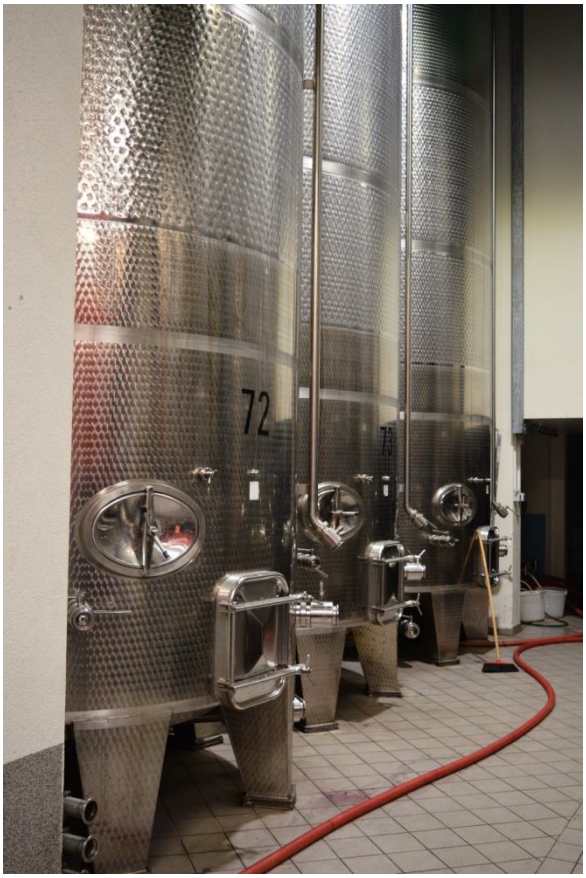
72

77

66
67
68

Simčič
JUNGHEINRICH

Simčič
GORIŠKA BRDA